

XVII. ORSZÁGOS NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA

Nyíregyházi Egyetem,
2017. november 9–11.
Nyíregyháza

XVII. ORSZÁGOS NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA

Nyíregyházi Egyetem
2017. november 9–11.
Nyíregyháza

PROGRAM és ABSZTRAKT KÖTET

Szerkesztette:

KERÜLŐ JUDIT
JENEI TERÉZ
GYARMATI IMRE

MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság
Nyíregyházi Egyetem

Tudományos Programbizottság
Halász Gábor (Eötvös Loránd Tudományegyetem)
Kéri Katalin (Pécsi Tudományegyetem)
Kerülő Judit (Nyíregyházi Egyetem, a konferencia elnöke)
Kozma Tamás (Debreceni Egyetem)
Pukánszky Béla (Eszterházy Egyetem, Szegedi Tudományegyetem)
Pusztai Gabriella (Debreceni Egyetem)
Zsolnai Anikó (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

Programszervező bizottság
Ferencziné Ács Ildikó (Nyíregyházi Egyetem)
Jenei Teréz (Nyíregyházi Egyetem)
Kerülő Judit (Nyíregyházi Egyetem)
Márton Sára (Nyíregyházi Egyetem)
Minya Károly (Nyíregyházi Egyetem)
Vassné Figula Erika (Nyíregyházi Egyetem)
Vincze Tamás (Nyíregyházi Egyetem)

A konferencia honlapja:
<http://onk2017.hu/>

Webmester:
Sipos vince

E-mail:
onk2017@clubservice.hu

Borítóterv, grafika:
Gyarmati Imre

ISBN:
978-963-508-863-8

HOGYAN LÁTJÁK KORTÁRSAIKAT A GYERMEKEK? GYERMEKEKRŐL FELTÉTELEZETT KÖZÖS TULAJDONSÁGOK 10–11 ÉVES DIÁKOK VÁLASZAIBAN

Kinyó László / SZTE BTK Neveléstudományi Intézet
Tóth Edit / MTA-SZTE Képességfejlődés Kutatócsoport

Kulcsszavak: társadalomtudományi műveltség, tartalomelemzés, online tesztelés

Több eredmény is alátámasztja, hogy az egyetemes társadalmi-kulturális jelenségek leírására használt fogalom (kulturális vagy humán univerzálék) köré épített tananyag gyermekkorban sikeresen alkalmazható a társadalomtudományi műveltség alapjainak kialakítására (Alleman és Brophy; 2003; Brophy és Alleman, 2006, 2008). A fogalom olyan jelenségek megnevezésére szolgál, melyek jelen vannak minden emberi közösségben, kultúrában (pl. étkezés, gyermekkor, család, öltözködés, hivatás, közlekedés), de nem feltétlenül rendelkeznek azonos formával és jelentéstartalommal. Hazánkban a társadalomtudományi műveltség kialakításának és fejlesztésének igénye tantervi célként jelen van, de a diákok iskolai és iskolán kívüli forrásból származó attitűdjeinek és ismereteinek megismerésére, feltárására irányuló szándék kevésbé jellemző e területen. Egy 5. évfolyamos diákokra kiterjedő átfogó online kutatásban (N=1748) a 21. századi társadalmakban, kultúrákban való eligazodás képességeinek vizsgálatára helyeztük a hangsúlyt. Jelen előadásunkban – amely egy újabb kutatás feltáró jellegű előtanulmánya is – a 2016-ban lebonyolított felmérés egyik szegmensével foglalkozunk. Arra a kérdésre keressük a választ, hogy (1) a diákok milyen hasonló vonásokat, külső és belső tulajdonságokat társítanak a világ különböző részeiről származó, hasonló életkorú gyermekek fényképeihöz, illetve (2) milyen nézetek és attitűdök rajzolódnak ki a válaszokból. Az online teszt egyik képernyőoldalán nyolc, külső megjelenésükben jelentősen eltérő gyermek fényképét láthatták a diákok. Azt kértük a tanulóktól, gépeljék be a szövegdobozba, szerintük mi a közös a bemutatott képekben. A válaszadást nem korlátoztuk, minden diák tetszőleges terjedelmű és tartalmú szöveget alkothatott. Előadásunk eredményei a nyílt végű kérdésre beérkezett válaszok tartalomelemzéséből származnak. Eredményeink szerint 1697 tanuló (a résztvevők 97%-a) adott információértékkel bíró, kategóriaváltozóvá alakítható választ. A legtöbb diák (1099 fő, 62,9%) egy közös tulajdonságot jelölt meg, 445-en (25,5%) kettő, 106-an (6,1%) három közös elemet emeltek ki. Négy, illetve öt közös tulajdonság mindössze 25 tanuló válaszában jelent meg. Tartalom alapján a válaszok 10 átfogó kategóriába sorolhatóak. A legtöbb válasz (782 fő, 44,7%) a gyermeklét felismerésére vonatkozott, melyet sorrendben az érzelemkifejezés (mosoly) felismerése követett (638 diák, 36,5%). 307 diák (17,6%) a bemutatott fényképek alapján az embertársat fedezte fel a fotókon. A feltételezett lakóhelyre vagy származási helyre utaló válaszok 165 tanulónál (9,4%), míg a diákszerepre, tanulószerepre vonatkozó utalások 121 esetben (6,9%) jelentek meg. A külső megjelenésre (pl. ruházat, testrészek, érzékszervek) 55 (3,1%), az életkori hasonlóságra 50 (2,9%), a bőrszínre 29 (1,1%), a biológiai nemekre 25 tanuló (1,4%) válasza utalt. A beérkezett válaszok többsége értéksemleges volt, azonban 24 diák (1,4%) válasza kirekesztő jellegűnek bizonyult. Kinyó László a kutatás alatt Bolyai János Kutatási Ösztöndíjban részesült.